

malika, ki se zove „liberalizem“ tako, kakor „lucis a non lucendo“. Ti bodo gotovo radi priskočili pomagat pri ustanovitvi ustave take, ki pripoznava pravice posamnih dežel, in bili bi velika pridobitev federalistom, če ima tudi še kateri izmed njih kako „liberalno muho“.

Gotovo koristen in potreben bi bil toraj shod možakov opozicijske stranke, za katerega ni ga ugodnejšega časa, kakor sedanjí.

Al pred shodom potrebno je eno: to je program, ki bi natanko načrtal načela federalistična.

Se ve, da vse ne gre po enem kopitu, zato bi se rešitev posameznih vprašanj prepustiti morala dotičnim zastopnikom. Še le, če bi se o tem osnoval natančen program, bilo bi mogoče, da bi se pod novo zastavo zbrale vse politične stranke, ki so nezadovoljne s sedanjo sistemo. Da bi se to zgodilo, bila bi taka skupnost moč, katera bi se ne dala prezirati več v Avstriji, vzlasti če jej pripade še slovanska Bosna in Hercegovina. Zato rečemo še enkrat: ni bilo še časa tako ugodnega za združenje vseh opozicijskih strank, kakor je sedanjí.

Naj so nasledniki sedanjega ministerstva kakoršne koli barve, toliko je gotovo, da se „ustavoverna“ stranka čez prihodnje volitve za državni zbor vzdržala ne bo.

Iz teh vzrokov bi bilo pač želeli, da bi se vresničil shod federalistov, a le s programom poprej natanko določenim, ki bi obsegal v sebi vse želje sedanjemu sistemu protivnih strank.

Poslednje znamenje Avstrije.

Enojne Dunajske banke, ki je imela imé „Nationalbank“, ni več. Razcepljena je na dvojno: Avstrijsko in Ogersko. S tem razcepom je pa konec vzelo zadnje znamenje stare Avstrije, in dualizem se bode urinil v poslednjo kočó, kjer se hrani bankovec v predalu.

Kmetiču, kateri v pôtu svojega obraza orje, delavcu, ki se trudi za kóšček kruha, kakor sploh vsem, ki so oddaljeni od javnega življenja, je bilo monarhije razcepljenje na dva dela leta 1867. še vedno neznanó, kajti državni organizem je še vedno deloval s starim načinom. Posebno pri kmetu se strinja državljansko življenje, državljanska družbenost s podobo svitlega cesarja, na grb, katerega kaže denar, na besede utisnene bankovcem. Do zdaj je ostala pri drobižu stara oblika, ako je tudi na Avstrijskih novcih bil tekst nemšk in na Ogerskih ogersk, al zdaj, ko se prestvari Dunajska banka v Avstrijsko-ogersko banko, izgubodo papirnati bankovci svoj dosedanji jedinostini značaj, katerega so imeli več, nego polstotine let. Avstrijski dvojni orel, kateri se je bliščal na novcih monarhije in je na njih daleč čez temno-žolte mejne kole razprostiral svoje peroti, katerega ste obe poluti pozdravljali kakor starega znanca, ki je Avstrijancu celó v oddaljene kraje svetá prinašal svoje pozdrave, izgubil bode zdaj z bankovcev in se umaknil podobi, o kateri lesorezci še niso edini, kako naj bi naslikali dualizem. Povsodi se bode znalo, da ni več Avstrijske, ampak da je Avstrijsko-ogerska monarhija.

Kakor slišimo, se sedaj posvetujejo, kako šen obraz naj imajo bankovci nove Avstrijsko-ogerske banke. Možje Dunajske banke bi radi, da bi bili bankovci potiskani samo po eni strani, menda zato, ker bi se lagljeje poznali ponarejeni bankovci, ako je papir natiskan le po eni strani, posebno bi to dobro bilo, ako so bankovci že nekoliko oglojeni. A vladi nasproti zahtevate, da ima biti tekst na eni strani nemšk, in na drugi ogersk. Kakor predlaga banka,

bi bila tiskana polovica bankovca nemški, a druga ogerski in na sredo bi imela priti inicijala do sedaj še ne izumijenega Avstrijsko-ogerskega državnega grba. Beseda v raznih deželnih jezicih na dosedanjih državnih bankovcih odpade. Ravno tako odpadejo inicijale deželnih grbov. Čehi, Poljaci, Rumuni, Rusini, Italijani, Dalmatini, Hrvatje, kakor sploh vsi drugi národi — razven Nemcev v Avstriji in Magjarov na Ogerskem — vsi so izbrisani iz zastopništva bodočih novčnih znamenj. Tudi državnim bankovcem se bode napravil takošen obraz, namreč le vseizveličavni nemški in ogerski tekst. Vsak Avstrijan mora tedaj umeti čitati nemško in ogersko, da bode popolnem razumeval nove bankovce. Res, da posebna ljubezen do 17 milijonov Slovanov v naši monarhiji se s to prestrojitvijo ne javi! Pri dosedanjih bankinih bankovcih je bilo ljudstvo že vajeno nemškemu tekstu, državni bankovci pa so imeli kot posebno znamenje tiskane besede v vseh deželnih jezicih tako, da so mogli Slovani in Italijani v svojem maternem jeziku čitati pomembo bankovčevó. Ker to sedaj odpade, bode se treba vsakomu ozirati na arabske številke.

Tako čedalje pojema častitljiva starodavna Avstrija; nikjer je ni več, kakor je grof Leon Thun v zbornici gosposki dobro rekel: dežele na uni strani Litave delajo Ogersko, na tej strani pa se imenujejo „die im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder!“

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu starega skušenega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

Iz globočine morjá.

(Dalje.)

Brž drugi dan se podá, kakor je bil, k bankirju, o katerem je Spitler govoril. Ta ga res pridržuje in po strani pogledaje zapazi v bližnjem prostoru res fotografa, ki se zeló podviza, da bi dognal svoje delo. Da bi bila podoba njegova tim boljše zadeta, stoji Dolar nalašč prav pri miru; slednjič, ko je bilo vse gotovo, ga bankir odpravi z obljubo, da mu bo poslal brž naznanilo, ko se bo kdo s takimi nakaznicami oglasil, in da naj mu on (Dolar) pusti le številko hiše, v kateri stanuje, tñ. Dolar mu zapiše številko neke hiše v nasprotnem delu mesta, katero je videl enkrat na svojem sprehodu. Ker pa vsemu temu še prav ne upa, marveč misli, da bo bankir koga poslal za njim gledat, če bo res podal se v to hišo, se napoti tje in ko se prilično, prižigajoč si smodko, nazaj ozre, zapazi res, da nekod za njim leze. Na to gre dalje do iste hiše, katero je bankirju naznanil, stopi v vežo, malo počaka tam, potem pa, vtaknivši očali v žep, se podá po drugih potih do svojega stanovanja. Tñ si spremeni vnovič obraz in obleko in ko gre zopet s hiše, bi ga bil vsak gledal za dobro rejenega mladenča, ki nima ves ljubi dan nič družega opraviti, nego postopati po mestu. Kot tak nagovori dva ob voglu sloneča človeka, katerima je na raztrganih obrazih videti, da se dasta najeti za vsak posel, v slabi španjščini, katere se je bil tu že naučil, in ju praša, če mu hočeta storiti neko ljubav. Pri tem zažvenkljá s srebrom v žepu. Obraza spremenivši v prijazno kremženje pravita, da ju je volja služiti gospodu.

„Dobro! Jaz ne zahtevam veliko, a plačam dobro“, nadaljuje Dolar.